

Слободяник О. В. (2016) *Педагогічні умови організації виробничого навчання майбутніх столярів-будівельників у вищих професійних училищах* [Дис. канд. пед. Наук, Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України]. Інституційний репозитарій ХНУ імені В.Н. Каразіна https://science.ua.karazin.ua/wp-content/uploads/2019/11/aref_%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B4%D1%8F%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9E.%D0%92..pdf

Пригодій, М. А. (2011). Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів технологій до профільного навчання учнів. *Вища освіта України*, 1(3), 388–395.

Міністерство освіти і науки України. (2019). *Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Майстер ресторанного обслуговування»*. <http://osvita.ua/doc/files/news/640/64015/5c810b26ce108157495948.pdf>

— 00 —

УДК 377.5:664:004

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Наталія Беджик,
майстер виробничого навчання ДНЗ
«Хмельницький центр професійно-технічної
освіти сфери послуг»,
<https://orcid.org/0009-0005-7285-2856>
e-mail: nataliabedzhyk@gmail.com

Анотація. В статті описано актуальність застосування інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників галузі харчової промисловості. Відображено важливість застосування в сучасних умовах дистанційного та змішаного навчання, як критично важливих форм забезпечення неперервного освітнього процесу в ЗП(ПТ)О.

Ключові слова: дистанційне навчання, інноваційні технології, кваліфіковані робітники, харчова промисловість, інформаційно-комунікаційні технології, заклад професійної (професійно-технічної) освіти.

USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE SKILLED FOOD INDUSTRY WORKERS

*Natalia Bedzhyk,
Master of Industrial Training DNE «Khmelnyskyi
Center for Vocational and Technical Education of
the Service Sector»*

Abstract. The article describes the relevance of the use of innovative technologies in the professional training of future qualified workers in the food industry. The importance of the use of distance and blended learning in modern conditions as critically important forms of ensuring a continuous educational process in vocational (VET) education is reflected.

Keywords distance learning, innovative technologies, skilled workers, food industry, information and communication technologies, vocational (vocational and technical) education institution.

Швидкий розвиток галузі харчової промисловості призводить до зростання актуальності застосування інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників цієї сфери. Запроваджені інновації базуються на нововведеннях у методиках та організаційних підходах і спрямовані на покращення підготовки майбутніх кваліфікованих робітників харчової промисловості. Головна мета їх застосування полягає в забезпеченні високої якості професійної підготовки здобувачів освіти, засвоєнні ними різноманітних професійних та загальних компетентностей, а також усвідомленні важливості адаптації до швидкозмінних умов праці.

У сучасних умовах дистанційне навчання стає критично важливою формою забезпечення неперервного освітнього процесу в ЗП(ПТ)О. Ця форма навчання виявила великий потенціал під час карантину, а потім – воєнного стану. Вона дозволяє учням отримувати

знання, не виходячи з дому, забезпечуючи їхню безпеку під час професійної підготовки.

Дистанційне навчання також сприяє підтримці психологічного комфорту учнів та педагогічних працівників, дозволяючи зберегти зв'язок у навчальному процесі навіть у важких ситуаціях. Застосування технологій дистанційного навчання дозволяє ефективно управляти навчальним процесом, забезпечуючи доступність освітніх ресурсів для всіх учасників, незалежно від їхнього місця перебування.

Дистанційне навчання – це індивідуалізований освітній процес, під час якого учень активно здобуває знання, уміння, навички та розвиває пізнавальні методи, переважно через опосередковану взаємодію учасників навчання, які географічно розташовані на відстані один від одного.

Цей освітній процес реалізується у спеціальному віртуальному середовищі, що базується на передових технологічних рішеннях та інноваційних досягненнях (Гуржій et al., 2023). Дистанційне навчання, яке використовує мультимедійні інструменти та сучасні інформаційно-комунікаційні технології, надає ряд переваг: можливість отримання освіти в будь-якому місці, де є доступ до Інтернету; відкритість для учня вибору власного шляху навчання; інтеграцію освіти, щоденного життя та роботи; вивчення новітніх інформаційних технологій, які сприяють розвитку навичок у використанні віртуальної реальності та хмарних сервісів для продовження навчання упродовж усього життя; здатність створення системи постійного самонавчання та обміну інформацією (Єлізаров, 2004).

Змішане навчання (blended learning), на думку Зуєвої А. Б., є формою навчання, яка поєднує в собі використання онлайн та офлайн навчальних ресурсів з метою досягнення освітніх цілей. У цьому форматі можуть використовуватися різноманітні цифрові інструменти, такі як аудіо- та відеоматеріали, навчальні додатки, групові обговорення тощо. Головною метою змішаного навчання є розширення можливостей навчання для учнів та створення оптимального освітнього середовища (Зуєва, 2022).

Ці дві актуальні на цей час форми навчання передбачають застосування цифрових засобів та програмного забезпечення для провадження освітньої діяльності. Оскільки ми визначили, що інноваційна педагогічна технологія є науково-обґрунтованою системою цілей, форм, змісту, методів чи прийомів, засобів навчання, спрямованих на досягнення спроектованого результату, то ці дві форми

навчання (дистанційна і змішана), а також електронне та мобільне навчання (e-learning та m-learning) стали визначальними для добору інноваційних технологій навчання в цьому дослідженні. Такими інноваційними технологіями є інформаційні (інформаційно-комунікаційні, цифрові) технології навчання (ІТН) для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників харчової промисловості.

Впровадження інформаційних технологій дозволяє створити модерне навчальне середовище, сприяючи підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників та їх адаптації до сучасних вимог ринку праці. Інформаційні технології в ЗП(ПТ)О надають можливість учням вивчати актуальні технологічні рішення та працювати з сучасними засобами автоматизації та виробничої інформації. Застосування електронних ресурсів та віддалених навчальних платформ сприяє підвищенню доступності навчання та розширенню можливостей вивчення додаткових спеціалізованих знань. Інтеграція ІТН у професійну підготовку в ЗП(ПТ)О відповідає вимогам глобальних тенденцій у розвитку освіти та підвищує конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Всі технології, які сприяють взаємодії та обробці інформації, належать до сфери інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). У контексті професійної освіти ці технології знаходять широке використання, оскільки вони також є складовою частиною ІКТ. Збирання та обробка інформації становлять основу навчального процесу, тому будь-яка сучасна педагогічна технологія може розглядатися як інформаційна технологія.

Інформаційні технології – це методи та засоби, які спрямовані на виконання різних етапів інформаційних процесів: збір, накопичення, зберігання, передавання, обробка та подання інформації. Швачич Г.Г. разом з іншими авторами навчального посібника визначає інформаційні технології як «...сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, обробки, зберігання, розповсюдження, демонстрації та використання даних в інтересах їх користувачів» (Слацова, n.d.).

Майбутні кваліфіковані робітники харчової промисловості вже не обмежуються прийняттям інформації лише з паперових носіїв. Отже, педагогічні працівники ЗП(ПТ)О повинні поєднувати традиційні

методи навчання з інноваційними, використовуючи передові інформаційні технології.

Ми проаналізували, що дистанційна та змішана форми навчання обумовили застосування інформаційних технологій навчання як інноваційних технологій здійснення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників харчової промисловості. Результатом цих технологій мають стати позитивні зміни в розвитку професійних та особистісних якостей учнів. Таким запроєктованим результатом застосування інформаційних технологій навчання є формування та подальший розвиток цифрової компетентності майбутніх кваліфікованих робітників.

Впровадження електронних навчальних ресурсів, віддалених платформ та інтерактивних засобів сприяє створенню захоплюючого та сучасного навчального середовища. Активне використання інформаційних технологій дозволяє створювати індивідуалізовані програми навчання, враховуючи потреби та можливості кожного учня. Саме фіксуючи зростання цифрової компетентності можемо робити висновок про позитивний вплив застосування ІТН в професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників харчової промисловості.

Цифрова компетентність є надзвичайно важливою, оскільки саме через неї кваліфікований робітник може бути сучасною, активно взаємодіяти в інформаційному оточенні та використовувати останні досягнення техніки у професії. Зауважимо, що практично всі вчені відзначають цю компетентність як необхідну складову професійної освіти майбутнього кваліфікованого робітника.

Значущість формування цифрової компетентності у населення підкреслюється у Міжнародній програмі ЮНЕСКО «Інформація для всіх». Ця Програма підкреслює, що розвиток цифрової культури молоді значною мірою залежить від якості підготовки педагогічних працівників, від їх підвищення кваліфікації саме в аспекті цифрової компетентності (European Commission, 2018).

У вчених зустрічаються різноманітні визначення цифрової компетентності. Наприклад, Беспалов П.В вказує, що комп'ютерна компетентність представляє собою «...інтегральну здатність особистості, яка проявляється у вивченні, володінні, застосуванні, перетворенні та створенні нових інформаційних технологій. Ця компетентність формується як на етапі вивчення комп'ютерних

технологій, так і на етапі їх практичного застосування» (Єлізаров, 2004).

Згідно з визначенням Єлізарова А.А., цифрова компетентність охоплює «...комплекс знань, умінь та досвіду в діяльності, причому ключовим чинником є наявність конкретного досвіду у виконанні професійних функцій» (Єлізаров, 2004).

Науковці Овчарук О.В., Жалдак М.І., Морзе Н.В. та ін. вивчали питання формування цифрової компетентності. Аналіз їхніх досліджень дозволяє зробити висновок, що ця компетентність містить в собі здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати та використовувати інформацію відповідно до потреб діяльності людини.

У контексті Європейської Рамкової програми, яка стосується оновлених змістів ключових компетентностей, цифрова компетентність визначається як «...складна здатність особистості до діяльності в інформаційному суспільстві» (European Commission, 2018).

В Концепції розвитку цифрових компетентностей, яка визначається розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року, № 167-р:

«цифрова компетентність представляє собою динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів у галузі ІКТ, яка визначає здатність особи ефективно соціалізуватися, займатися професійною та/або подальшою навчальною діяльністю з використанням таких технологій» (Кабінет Міністрів України, 2021).

Опис Рамки цифрових компетентностей для громадян України цифрову компетентність розглядає як «...вміння впевненого, критичного та відповідального використання та взаємодії з цифровими технологіями для навчання, працевлаштування, роботи, дозвілля та участі в суспільному житті. Вона містить інформаційну і медіа грамотність, комунікацію, співпрацю, створення цифрового контенту, кібербезпеку, вміння вирішувати проблеми» (Слащова, n.d.).

У контексті настання цифрової епохи, використання інформаційних технологій в галузі харчової промисловості вимагає від майбутніх

кваліфікованих робітників не лише фахових навичок, але й високого рівня цифрової компетентності. Забезпечення цифрової компетентності у їхній професійній діяльності передбачає вміння ефективно користуватися цифровими ресурсами, знаходити та

обробляти необхідну інформацію, а також адаптуватися до змін у високотехнологічному середовищі.

Розглянемо важливість впровадження інноваційних інформаційних технологій у професійну підготовку та розвитку цифрової компетентності для майбутніх кваліфікованих робітників, які здобувають освіту у групі професій: «Кухар».

В професійних стандартах з професій «Кухар», описуються ключові та загально-професійні компетентності, пов'язані з ІКТ: «КК7. Цифрова компетентність», та «ЗПК, Оволодіння основами інформаційних технологій» (Єлізаров, 2004).

За стандартом П(ПТ)О з професії «Кухар», майбутнім кваліфікованим робітникам необхідно опанувати такі елементи цифрової компетентності:

1) «знати інформаційно-комунікаційні засоби, способи їх застосування; способи

пошуку, збереження, обробки та передачі інформації у професійній діяльності;

2) використовувати інформаційно-комунікаційні засоби; здійснювати пошук інформації, її обробку, передачу та збереження у професійній діяльності» (Єлізаров, 2004).

Розглядаючи різноманітні визначення, робимо висновок, що цифрова компетентність це здатність майбутнього кваліфікованого робітника знаходити інформацію, ефективно трансформувати та використовувати її згідно особливостей професійної підготовки для успішного вирішення завдань за допомогою ІКТ.

Беручи за основу праці вчених-педагогів, таких як Биков В. Ю., Базелюк О. В., Петренко Л. М. та інші, щодо висвітлення проблем цифрової культури, цифрової компетентності та впровадження цифрових технологій у процес підготовки майбутніх фахівців, ми визначили такі складові цифрової компетентності майбутніх кваліфікованих робітників харчової промисловості: мотиваційна, інформаційна, процесуальна та самооцінювальна.

Мотиваційна складова – вмотивоване особистісне ставлення майбутніх кваліфікованих робітників до інформаційних технологій та здатність розуміти їх роль в контексті власної навчальної і професійної діяльності. Інформаційна складова – цифрова грамотність майбутніх кваліфікованих робітників, їхнє вміння аналізувати, формалізувати, порівнювати, узагальнювати та синтезувати інформацію, здатність до прогнозування результатів.

Процесуальна складова – цифрові, інформаційно-аналітичні уміння та навички майбутніх кваліфікованих робітників; їхня здатність до практичного застосування інформаційних технологій у навчальній та професійній діяльності.

Самооцінювальна складова – саморефлексія й самооцінка майбутніми кваліфікованими робітниками своєї навчальної та професійної діяльності, її результатів, щодо організації, удосконалення, регуляції цієї діяльності та підбору оптимальних методів роботи із використанням інформаційних технологій. Формування цифрової компетентності є поетапним процесом, особливо під час використання ІКТ як засобів навчання під час професійної підготовки (Міністерство освіти і науки України, 2021).

Базиль Л. О. зазначає, що процес формування цифрової компетентності містить такі основні елементи:

1. «Застосування ІТ для наочності: використання інформаційних технологій для демонстрації наочних матеріалів, аудіо- та відеоматеріалів, створення презентацій, моделювання процесів і об'єктів, а також виконання рисунків та ескізів.

2. Обробка і систематизація даних за допомогою таблиць: вміння обробляти та систематизувати дані за допомогою електронних таблиць, будувати порівняльні таблиці, виявляти закономірності, використовуючи комп'ютерні технології.

3. Використання ІТ для тестування: застосування комп'ютерних технологій для проходження тестувань, що сприяє об'єктивному оцінюванню знань та навичок учня.

4. Розв'язання професійних завдань: збір інформації, участь у конференціях та вебінарах, доступ до необхідних даних за допомогою комп'ютерних технологій».

Робимо висновок, що цифрова компетентність є ключовим елементом формування професійної компетентності майбутнього кваліфікованого робітника. Цей висновок підкреслює важливість використання інформаційних технологій навчання у професійній підготовці. Використання інструментів ІКТ дозволяє покращувати знання, вміння та навички майбутніх кваліфікованих робітників харчової промисловості під час професійної підготовки в напрямку комп'ютерних технологій. Це, в свою чергу, є критерієм їхньої майбутньої професійної майстерності і сприяє підвищенню якості освіти, готуючи учнів до ефективного функціонування в сучасному інформаційному суспільстві.

Список посилань

Гуржій, А., Радкевич, В., & Пригодій, М. (2023). Підвищення якості підготовки майбутніх фахівців із використанням віртуальних навчальних комплексів. *Нові технології навчання*, (97), 42–50. <https://doi.org/10.52256/2710-3560.97.2023.97.05>

Зуєва, А. Б. (2022). Методика проєктування електронних навчальних курсів для системи професійно-технічної освіти у воєнний та повоєнний час. *Професійна педагогіка*, 2(25), 115–122. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.115-122>

Слацова, Д. М. (n.d.). Методика використання інформаційних технологій в початковій школі. *Дипломна робота*. <https://vseosvita.ua/library/diplomna-robota-metodika-vikoristannainformacijnih-tehnologij-u-pocatkovij-skoli-286630.html>

Слізаров, А. А. (2004). ІКТ-компетенція як основа Інтернет-освіти вчителя: тези доповіді. *Міжнародна науково-практична конференція RELARN-2004*. http://www.relarn.ru/conf/conf2004/section3/3_11.html

European Commission. (2018). *Annex to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning*. [https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))

Кабінет Міністрів України. (2021). *Концепція розвитку цифрових компетентностей*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#n13> (дата звернення: 15.11.2023).

Міністерство цифрової трансформації України. (2021). *Оприлюднення рамки цифрової компетентності для громадян*. https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifrao-prilyudnyue-ramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlyagromadyan/%D0%9E%D0%A0%20%D0%A6%D0%9A.pdf

Міністерство освіти і науки України. (2021). *Стандарт П(ІТ)О 5122 «Кухар»*. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/11/18/StandartKukhar.18.11pdf>